

A tömeggyilkos

Deák Ferenc

Nem tudom, csütörtökön vagy pénteken történt-e a dolog. Hétköznap volt, az bizonyos. Legközönségesebb hétköznap, telis-tele fáradt, zavaros tekintetekkel... Telis-tele közönnyel és kis kegyetlenségekkel. Kora reggel volt még, de az éj csupán kábulttá tett, nem pihentem ki előző napi fáradalmaimat. Az utóbbi napokban valahogyan megváltoztam. Készakarva késtem a munkából, és alig vártam, hogy a felügyelők közül szóljon valamelyik. Alig vártam, hogy szócsatába kezdjek valakivel. Tegnap ez a csatározás annyira elragadott, hogy a szokottnál jóval tovább tartott. A csokornyakkendős kommercialista szinte a levegőben lebegve ordított rám, s fehér tokája megkékült, szája széle kifehéredett attól a sok zagyvaságtól, amit mondott. A kommercialista volt az egyetlen ember, akit minden lelkiismeret-furdalás nélkül meg tudtam volna ölni. Tulajdonképp a tegnapi napig nem váltottam szót ezzel a pökhendi piperkőccel, de állandóan az az érzés tartott hatalmában, az a titokzatos, lappangó... a véres győzedelmeskedés érzése. Tegnap azonban, amikor végre alkalmam nyílt a leszámolásra abban a pillanatban, amikor lebegni kezdett, abban a pillanatban, amikor ügyetlen szárnyakra emlékeztető, kis gömbölyded kezével csapkodott — megsemmisülve, legyőzve, leverve hátráltam meg. Abban a pillanatban jöttem rá, hogy értelmetlenség lenne nemcsak a kezemet felemelni, de szót pazarolni is. A győztes ő, ő, a lebegő, szálló, kövér főnök.

S ma reggel, mint minden hétköznap, korán ébredtem. Bőröndöm ott találtam az ajtónál, keresztüldobva rajta a felöltöm is. Milyen érthetetlen. Nem emlékszem, mikor csomagoltam össze, mikor tettem oda bőröndömet az ajtóhoz, mikor dobtam rá poros felöltömet. Már hetek óta nem utaztam sehova, már hónapok óta nem esett valami komolyabb csapadék, és nem volt szükség a felöltőre.

Utaznom kell. Minden bizonnyal utaznom kell. Magamhoz vettem hát még két könyvet is, és az ablakhoz léptem.

— Hova?

Ötödik emeleti szobácskából szépen elélem táru a külváros egy része, a folyó és a folyó túloldalán Basakürtő, a szőlősökkel és gyümölcsösökkel, följebb a tölgyerdővel fedett Basakürtő. Szép tiszta reggel volt. S a kis turista telepek úgy tűntek föl a szelíd hajlatokon, mint szétszórt pici gyolcspíhek, melyek a kora reggeli szellőben kissé megremegtek. Sok pici házikó, présház... cserjékkel szegélyezett utacskák...

Évek óta nézegetem ezt a vidéket, évek óta sóvárogva figyelem, hogyan érnek be a dombok, hogyan válik rózsaszínűvé a tölgyerdő.

Tudtam már, hova megyek. Az egyetlen konkrét és igaz világot csak Basakürtő jelentette ebben a pillanatban, s ha nem is pontosan úgy volt, szorgalmasan ámitottam magam, és útra keltem.

Délután két óra tájt, a jegykezelő által kijelölt helyen leszálltam a buszról. Velem csak egy paraszt bácsika szállt le még, és hosszan elcsodálkozott rajtam.

Még szobám ablakából kiszemeltem azt a kis telepet, melyet — a busz jegykezelőjétől tudtam meg — Tóhátnak neveznek, de oda, nagy megelégedésemre, nem jár föl semmilyen motoros jármű. Meredek és egyhangú kocsziút vezetett föl a szép összevisszaságban heverő házikókig. Majd három órányi gyaloglás után megérkeztem. A telep fölött, mintegy ötven méteres magasságban, egy fehér falú házból hangokat hallottam. Nekivágtam hát annak az utolsó nehéz kapaszkodónak.

Két kis legény futott ki a rózsabokrokkal szegélyezett kis természetes teraszra. Köszöntöttek.

— Kaphatok szállást? — A gyerekek hallgattak, majd a legmagasabb odajött hozzám, és azt mondta:

— Igen. Van szállás húsz ember számára is.

— Mindjárt kifizetem egy hónapra...

A gyerekek tátott szájjal és tágra nyílt szemmel néztek rám. Akkor egy harmadik, valamivel idősebb fiú jelent meg a ház ajtajában. Odajött hozzám, karonfogott és magával vezetett az épületbe. Beléptünk az előszobába. Itt udvariasan elkérte tőlem a bőröndömet, és karomról leemelte a felöltőt, aztán egy asztalra mutatott:

— Itt fog enni. Ez a maga asztala. Az ágy fönt van a padlásszobában, de ilyenkor oly forróság van odafönt, hogy nem ajánlatos ott tartózkodni... Foglaljon helyet. Parancsol valamit inni?

Egy konyakot rendeltem.

A legkisebb, sanda tekintetű, göndör hajú legényke eliramlott valami konyhahelyiségbe, és rövid idő múlva már hozta is az italt. Szép kristálypohárban hozta. Időközben elmondták, hogy csak ők hárman, no és a szakácsnő laknak fönt a turistaházban.

A gyermekek különös komolysága igen meglepett.

— Mi nagyszerűen érezzük itt magunkat. Tudja miért? — kérdezte a középső.

— Nos?

— Azért, mert fegyver van a házban, és mert félünk egy kicsit.

— Nem értem.

— Nem gondolná, hogy túlságosan magasan lakunk?

— Igaz, hogy magasan van ez a település, de ha az ember a városból nézi, talán nincs is oly magasan. Én nem értem, miért félne itt az ember?

— Nem tudom pontosan, de öcsém is egyetértenek velem abban, hogy nagyon különös ez a magasság, ez a hatalmas magasság, amely szinte alátámasztja épületünket.

A legidősebb most elhallgatott és kissé félrehúzódott. Szőke, nap-szíta haját félresimította szeméből, és sóhajtott. Mögötte az ajtóban meg-

jelent egy bulldog. Vizsla tekintetét végigjártatta rajtam, aztán morogva eltűnt. Akkor a padlásfölgéjelen megjelent három fehér macska, és játszadozva futott le lábainkhoz. A középső fiú lehajolt, egyet fölemelt közülünk és elém tette.

— Tetszik magának?

— Sohasem szerettem a macskákat.

— Mindegy, jegyezze meg, ez a mai naptól kezdve a magáé. Kegyetlen jószág.

A nap többi részét kint a teraszon töltöttük el. Rajtam kívül egyetlen vendégük sem volt. A szakácsnő, egy húszéves tömzsi lány, a környező kis turistaházakban nyaraló öreg bácsikáknak főzött. Ágnes volt a neve. Ágnéza. Így nevezte a legidősebb fiú, akit Farkasnak hívtak. A középső legényke neve Miklós volt, a legkisebbé pedig Ábrahám.

Estefelé megdöbbenve vettem észre, hogy házunk elválik a településtől, és a rózsabokrokkal és azzal a pár körtefával a természetes teraszon a levegőben lebeg.

— És most? Örökre elváltunk a földtől? — kérdeztem ijedten a fiúktól. De azok csak nevettek. A szakácsnő kinyitotta a konyhaablakot, és bekapcsolta a kis táskarádiót. Ezek az apró hangok megnyugtattak.

— A magasság az oka. A magasságnak köszönhetjük ezt a különös, nem mindennapi eseményt... De ez még nem minden... Hohó! — és nevettek a gyerekek.

— Kint vacsorázik a teraszon? — kérdezte a szakácsnő. Igennel válaszoltam. Ábri (Ábrahám) és Miklós kihozta az asztalt a rózsabokrokkal körülvevő teraszra.

Lassan kigyúltak a csillagok és a város fényei.

Farkas lehajtott fővel dúdolni kezdett egy dalt, amit az előbb hallott a rádióban.

A ház mögül tehénbögés és kiabálás hallatszott. Megrettentem. Ki lehet ez? Ki?

— Fél? — kérdezte Farkas szelíden.

— Nem... Semmit nem értek. Ki tartózkodik még itt rajtunk kívül?

— Ó... most érkezett Jupiter... hordja a fát fönről az erdőből. Fuvarozza a fatömböket, és esténként itt pihen meg nálunk.

— Hát van még magasabban is valami...? Hát még magasabban is létezik valami? — kérdeztem ostobán, miközben valami borzasztó félelem vett rajtam erőt.

— Hogyne. Odafönt van a tölgyerdő. No és... De ez nem fontos. Legyen nyugodt, nem esik bántódása. Nálunk nyugodt lehet.

— De hát ki bántana? Hogy jut eszedbe, hogy nyugtatgass? Én igazán ártatlan vagyok...

— Ezt én egyáltalán nem vonom kétségbe, de itt egész másról van szó.

Egy hosszú, csontos, rövidre nyírt bajszú ember jött elő a ház mögül. Fáradt volt. Ő az a bizonyos Jupiter.

Megmosakodott, aztán odajött az asztalomhoz, köszönt és leült, kalapját a földre hullatta maga mellé, aztán furulyát húzott elő, majd halkán, hogy szinte suttogott, furulyázni kezdett. Közben fűgén mozgó ujjai közül kis fekete buborékok szöktek ki a lyukacsokból.

Az én hófehér macskám fölugrott az asztalra, és játszani kezdett az elillanó buborékokkal.

— Szóval egy hónapig lakik itt fönt nálunk? — kérdezte Jupiter halkán, miután abbahagyta a muzsikálást. Körötte vagy húsz égnek meredő kígyót vettem észre. Sőt közvetlenül székem mellett is, könyökömtől pár centire két pici fénylő kígyószemet fedeztem fel.

— Igen, úgy határoztam, hogy egy hónapot töltök itt... Csakhogy túlságosan magasán vagyunk.

— Nem lesz semmi bántódása, ígérjük mi mindnyájan... Maradjon itt örökre... Napközben, igaz, nagyon unalmas itt, de amikor eljön a bizonytalanság órája, az alkony, akkor oly gyönyörűséges ez a hely, hogy az ember szinte fél a sok pazar, nagyszerű dolog társaságában... De maga, maga igazán magára talál majd itt. Csupán arra kérjük, ne dobjon le semmit erről a teraszról. Hiába, bármennyire igyekszem elkerülni eme föltétel közlését, mégiscsak ide lyukadtam ki. Szóval ne dobjon le alkonytájt még egy cigarettavéget se erről a teraszról — erre Jupiter újból a szájához emelte a furulyát, és a fehér macska egyre ugrált, játszadozott a kisebb-nagyobb csillogó fekete buborékokkal. Én ebben igazán nem láttam semmi kegyetlenséget.

Az est már éjszakába fordult, de Jupiter nagyon jól érezte magát. Egyre kicsérgette ötletem, hogy ide, épp ide jöttem *üdülni*. Már-már elemzésbe dicsédett, de egy pillanat alatt felmérte az eddig elhangzottakat és a környezet szuggesztív erejét, s feleslegesnek találta az alaposabb magyarázatot. Ennek nagyon megörültem. Hogyne, hisz Jupiter már közel állt az agitáló, utálatos házalóhoz.

A gyerekek futkosni kezdtek, első pillantásra egész közönségesen: játszottak. A játékba azonban egyszer csak bekapcsolódott a bulldog és a hófehér macska is. A megbűvölt, égnek meredő kígyók közt futkostak, de oly szédítő gyorsasággal, hogy szemlélésük közben rosszullet fogott el. A gyerekek visongtak, s a gyér fényben, amelyet a bejárat fölött pislákoló viharlámpa árasztott, úgy tűntek fel és rebbentek szét, mint valami kis ördögök. Jupiter minden bizonnyal észrevette rosszulletemet, mert hirtelen elillant a konyhaablakhoz, és hozott egy üveg vörösbort.

A vacsorát már rég elköltöttük, de annyira lefoglaltak bennünket az est különöségei, hogy az itókáról egész megfeledkeztünk. Nekem, őszintén megvallva, még most sem jutott volna eszembe, de Jupiter, a szemfüles Jupiter, most ezzel a gesztussal — hogy bort tett az asztalra — mindent a régi, bár nem egész érthető és logikus kerékvágásba terelt.

— Gyerekek... Értse meg, gyerekek... Egész nap nehéz gondokkal birkóznak... Meg kell érteni... Most cicáznak, játszanak. Maga olyan ember, aki az ilyesmit meg tudja érteni.

— Hogyne, hogyne, tulajdonképp csak ez a szédítő, és ha úgy lehet nevezni, ez a mohó gyorsaság lep meg egy csöppet... — És ittunk, újból ittunk.

Éjféltajt befejeződött a játék, s a gyerekek az asztal köré húzódtak. Iszonyodva járattam körül a tekintetem rajtuk. Ábri bal keze hiányzott. És a tövébe, ahol kicsupálták, egy csokor frissen szedett rózsza volt betűzve Miklós haja, úgy látszik, leégett, mert csak néhol éktelenkedett egy-két rövidre kunkorodott hajszál. A feje mint egy felperzselt tarló, igen, mint egy felperzselt tarló, olyan volt. Farkas szája szétszakadt. Jobb oldalt föl-felé, halántéka irányában hosszabbodott meg véres groteszk mosolyra emlékeztető vonala, balról pedig füle felé egyenesen, mintha borotvapengével hasították volna tovább a különben nagyon bánatos vagy inkább durcás gyermekajkak közötti apró rést — a száját.

A gyermekekről csupán a viháncolás boldog fáradsalmát olvashattam le, fájdalmat nem.

A bulldog ott hevert lábamnál, félig lehunyt, de mindig komoly tekintetét a földre szegezte, fejét két kinyújtott első lábára fektette, és oly különösen, szinte emberien sóhajtozott.

A három fehér macska az összekuszált rózsabokrok tövében lesett le a mélybe, a városra, épp úgy, mintha patkányt sejtett volna. Nem láttam ebben semmi kegyetlenséget... Pedig Miklós, a középső, úgy mondta, hogy kegyetlen állat ez a kis fehér macska...

Másnap reggel különös vidámsággal ébredtem. Az estéli, illetve éjszakai eseménynek híre-hamva se volt. Mindent rendben és úgy találtam, mint jöttömkor, tegnap délután. Leballagtam a teraszra, és Ábrival rumot hozattam. Tíz óra tájt lágytojást és hideg felvágottat ettem, azután fogtam az egyik magammal hozott könyvet, és nekivágtam a ház mögött elterülő tölgyerdőnek. Egy özjászolnál, amire ilyenkor augusztusban nincs szükség, leültem, és nyugodtan olvastam délig. Fontosnak tartom megemlíteni ezt, mert a nyugalom olyannyira hatalmába, finom bársony zöld köpenyébe kerített — mint ahogyan az az író abban a verseskönyvében mondja: — Akár békát, férget jószívű halott...

Délben, pontosan délben ebédeltem. Ezek az apróságok — gondolom: az események időpontjának megjegyzése — annyira fontos szerepet játszottak most életemben, hogy csupán az tudná megérteni konok ragaszkodásom a konkrétumokhoz, aki átélte velem az előző esti eseményeket, melyekből, amint említettem is, nem maradt semmi külső felfedezhető nyom, de bennem, ha nem is nyomasztó, de igen mély és messzeható esemény számba ment.

A fiúk vásárolni mentek le a városba. Egyedül maradtam Ágnessel. Most vettem csak alaposan szemügyre. Nagy, álmodozó szeme nem sokat mondott számomra. De beszéde, kissé rekedt hangja és mozdulatai gyorsan tudtomra adták, hogy férfi után sóvárog.

— Oly egyedül vagyok itt ebben a bolond magasságban... értsen meg! Egyszerű hétköznapi teremtés vagyok. Miért zártak engem ide föl a nagyok szolgálovájá?

— Nem értem, miféle nagyokról beszélsz, Ágnes.

— Óh, hát terólad és erről a húsz vénemberről. Láttad, milyen állati zabálást visznek végbe. Láttad, hogyne láttad volna. Csupán az étel érdekli őket.

Ágnes nagy madárszeme könnyel telt meg.

Fölballagtunk a tölgyerdőbe. Ágnes egy helyen kihívóan a pázsitra terült. Amikor mellén felnyitottam kékpettyes blúzáát, tenyerem valami hús pára csapta meg. Meghült bennem a vér. Blúza alatt, ahol két szép mellét véltem felfedezni, pici veteményeskert volt, és föld volt a teste ennek a dús, hétköznapi lánynak. Finom, gőzölgő humusz. Zöltség, sárgarépa, bab, burgonya és mák-parcellák sorakoztak rendezetten, de oly picinyen, oly aprócskán, hogy alaposan szemügyre kellett vennem, mire felismertem.

A lány mosolygott. És várakozott. Nem, ezt nem értem. Fejem melére hajtottam, hogy szíve dobogását halljam. Fülelem csiklandozták a pici mákszírmok. És tényleg hallottam, hogy ver, hogy dobog a szív.

— Söpörd le, s a mélyben rátalálsz a bőr fehér takarójára, söpörd le a vetést... Rátalálsz majd mellem hullámozó, puha, halmaira — mondta Ágnes.

— De ezt a rendet megbontani! Ó, azt a kis kertet tönkretenni? És ki garantálja nekem, hogy rátalálok arra, amit én keresek?

A lány sírva fakadt.

— Kegyetlen, kegyetlen.

— Nem, csupán szeretem a rendet!

— Utálatos!

— Nem, csupán kegyelmes.

— Átkozott! — ordított a lány.

— Nem, nem, csupán hivatalnok, kis, hétköznapi, hétköznapi, hétköznapi.

— Ó, bocsásson meg, nem tudtam, hogy ennyire egyek vagyunk...

A késő délutáni órákat a ház előtti teraszon töltöttem. Boroztam. Ágnes fölkattintotta a kis táskarádiót, és a konyhaablakba tette. Aztán indítványozta, hogy táncoljunk az asztalon. Ágnesnek ez volt az egyetlen álma, amióta itt van fön. Táncoltunk. Egyszer csak a hozzánk felvezető úton nagy meglepetésemre a kommercialistát fedeztem fel, amint nehézkesen felfelé kapaszkodik.

Ágnes örömeben nagyot sikoltott, aztán fergetegesen futott le elébe. Amikor felértek, a főnököm megdöbbenése sem volt kicsi. Megtörölte homlokát, aztán kényszeredetten elmosolyodott.

— Üdvözlöm kartárs... Lám, lám. Mi odalent azt gondoltuk, hogy öngyilkos lett, s közben, ime, üdül. Nem mondom, nagyszerű helyre bukkant, itt rendbejönnek az idegei.

Hamar kitudódott, hogy Ágnes és főnököm régi ismerősök. S hogy főnököm nem nagyon szereti a rendet. Legalábbis nem annyira, mint én. Érthető dolog tehát, hogy Ágnes figyelme teljesen rá összpontosult. Ágnes azután engem úgy kezelt, mint valami rokont, de főnökömet körülrajongta.

Főnököm testsúlya most, hogy nem kiabált, hogy nyugodtan ült velem kinn a rózsabokrokkal szegélyezett teraszon — teljes egészében kifejezésre juthatott. És nyilvánvaló volt fizikai terjengőssége, már leküzdöttem magamban azt a komplexust, hogy ő lebeg, hogy ő repül, és simára feszült bőre mögött nincs semmi az égvilágon.

Az én fehér macskám veszetten fújt, szőrét fölborzolta, s irtózva hátrált.

Nem, igazán nem tudom, mitől rémült így meg.

Időközben megérkeztek a kislegények a városból. Éden nevű szamaruk alaposan felpakolva ballagott utánuk. Hangjuk messze hallatszott a délutáni hűvös légben, s végtelenül boldogok voltak, hogy főnökömet vendégül láthatták.

A bulldog állandóan ott hevert lábamnál, és fájdalmasan sóhajtott.

Főnököm iddógált, kedélye egy-kettőre szárnyra kapott, és hamarosan felajánlotta, hogy tegeződjünk. Elfogadtam. A táskarádió szólt, hogy csak úgy zúgott beléje a környék.

Esteledett. Lenn a kis turistaházikó körül mozgolódást fedeztem fel. Az illetők korát nem vehettem ki, de tisztán láttam, hogy vidámak, mozdulataik könnyedek, a szófoszlányokból azonban semmi bővebbet nem sikerült feltárnom róluk.

A szürkület közel volt már, s szívrepesve vártam a bizonytalanság percét. Nem tudtam, főnököm sejt-e, milyen élményekben lesz része hamarosan.

Ágnes a vacsorát készítette, mi pedig pálinkáztunk. Főnököm, legnagyobb meglepetésemre, a munkafegyelemről kezdett prédikálni. Eszembe jutott Jupiter, aki az este oly nagyszerűen fegyelmezte magát, és nem rontotta el a hangulatot hülye magyarázkodással. Jupiter egy pillanat alatt felmért mindent, és érezte a beszéd, a hangulat és a környezet tökéletes harmóniáját, s ő, Jupiter, a fuvaros, élvezhetővé tette számomra a tegnapi estét, az éjszakát, a ma délelőttöt és részben a délutánt is.

Főnököm lefetyelt. Mutatványokra, látványosságra készült, és igyekezett teljesen megfertőzni a környezetet üres beszédével. Az asztalra csapott, és színlelte a komolyságot, közben arcomat szemlélte. Azután csak úgy bugyborékolta belőle a nevetés. Nem a megalázást éreztem ebből, hanem a főnök nyájaskodását és önmaga előtti tetszelgést. Egy kretén, lelki nyomorék. A konkrétum, amely kegyetlenül megsemmisíti még a szép borzalmak emlékét is, vagy azoknak óhajtását. A konkrétum az, amely meghatároz és elpusztít mindent, ami spontán lázad a megszokott apró hétköznapi cselekedetek, szavak és sablonszerű érzelmek ellen.

A ház elvált a földtől. Lebegtünk. Tehénbögés hallatszott a ház mögül. Megérkezett Jupiter. Köszöntött bennünket, aztán megmosakodott, aztán mindannyian vacsorához ültünk.

Főnököm még mindig nem vette észre, hogy a levegőben lebegünk, hogy reggelig nincs út le a völgybe.

A macskák nem jöttek elő. S amikor vacsora után Jupiter furulyázott, és a kígyók az égre meresztve csillogtatták pici gyémánszemüket, főnököm nagyokat ásított és közömbösen viselkedett.

Főnököm már nem a munkafegyelemről beszélt, hanem a kereskedelemről, a fizetésekről és a lehetőségekről. Ezt az utóbbit nagyon zavarosan fejtegette. Úgy tíz óra tájban mulatni kezdett. Tört, zúzott, a rózsabokrokot cibálta, azután a házba rohant, előhozta a puskát (amiről a gyerekek előző nap beszéltek), és lövöldözött... És a terasz megtelt véres fekete madarakkal, aztán előhívta Agnest, föltépte blúzát, feltúrta jobb ingujját, és mint egy hipnotizőr, lassan magasba emelte karját, öt kis gömbölyű ujjával megcélozta Agnes gondozott vetéseit, aztán beléjük túrt. A gyerekek iszonyodva fordultak el, Jupiter pedig sírva fakadt.

És talán itt vége is a mesének. Én utána odatereltem főnökömet a rózsabokrokhoz és átfordítottam rajtuk. A mélybe. Csak másnap láttam, mi történt vele. Ahogyan gurult lefelé, egyre nőtt, s mire a városba ért, akkora lett, hogy a város felét lehengerelte. Csodák csodájára nem halt meg.

Jupiter többet nem jött hozzánk, soha többet. A gyerekek is egyenkint a városba költöztek, én pedig örökre itt maradtam. Agnes azt mondja, legalább ötvenezer ember haláláért felelek.

